

Н. В. Дацій,

д. держ. упр., професор, професор кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління, Поліський національний університет, Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0640-6426>

Б. С. Лоренц,

магістр спеціальності "Публічне управління та адміністрування"

кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління,

Поліський національний університет, Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-2703-9307>

Р. Ю. Колісник,

магістр спеціальності "Публічне управління та адміністрування"

кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління,

Поліський національний університет, Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-3959-6403>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.21.114

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕННЯМ ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЇ

N. Datsii,

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Economic Theory, Intellectual Property and Public Administration, Polissia National University, Zhytomyr

B. Lorents,

Master of specialty "Public management and administration" of the Department of Economic Theory, Intellectual Property and Public Administration, Polissia National University, Zhytomyr

R. Kolesnyk,

Master of specialty "Public management and administration" of the Department of Economic Theory, Intellectual Property and Public Administration, Polissia National University, Zhytomyr

FOREIGN EXPERIENCE OF PUBLIC MANAGEMENT OF ATTRACT ING INVESTMENT IN INNOVATION

Аналіз закордонного досвіду у дослідженні дозволяє сформулювати сучасні тенденції публічного управління залученням інвестицій в інновації:

1) варіативність організаційних структур, відповідальних за залучення інвестицій. Так, відповідні функції здійснюються структурними підрозділами при органах виконавчої влади у США (у складі Управління економічного розвитку при Міністерстві торгівлі), Канаді (у складі Департаменту інновацій, науки та економічного розвитку, кураторами якого є одночасно чотири профільні міністерства, за винятком інвестицій у сфері культури, книговидання, ЗМІ, шоу-бізнесу, де ключова роль належить Міністерству канадської спадщини), Малайзії (у складі Управління економічного планування Адміністрації Прем'єр-міністра).

2) наявність спеціальних зон з набором різних преференцій, спеціально призначені для інвесторів. Разом з тим, незалежно від національних особливостей для цих зон характерне надання саме фінансових стимулів. Таким чином, інвестор отримує певні пільги, а держава активізує розвиток пріоритетних для нього галузей економіки.

3) варіативність форм фінансової підтримки залучення інвестицій в інновації. Для інвестиційної активності в регіонах США застосовують такі форми фінансової підтримки як: фінансове забезпе-

чення інфраструктурних проектів, проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок (далі — НДДКР) за рахунок бюджетних коштів; кредитні інструменти, що передбачають пільгові умови; податкові пільги та інші преференції; державно-приватне партнерство.

4) наявність спеціальних преференцій для інвестиційних напрямів та заходів, що здійснюються в рамках експортної та імпортозамінної політики, що проводиться державою.

5) облік екологічних чинників під час інвестування. Наприклад, з метою підтримки прийнятного рівня екологічної безпеки в Канаді, а також стимулювання напрямів інвестування, пов'язаних із заходами щодо покращення екологічної обстановки на території, використовуються такі інструменти та механізми: стандарти, кодекси, інструкції та інші документи, що регламентують нормативи, вимоги до якості довкілля під час здійснення діяльності; екологічне ліцензування напрямів, що завдають шкоди навколишньому середовищу; податкові пільги та інші преференції для інвесторів, які здійснюють вкладення у природоохоронні заходи, НДДКР в екологічній сфері.

6) переважання інформаційно-рекламного способу залучення інвестиційних коштів. У США для стимулювання інвестиційної діяльності в макрорегіоні проводять активну маркетингову діяльність через розміщення матеріалів на спеціалізованих сайтах, випуск буклетів, каталогів, збірників та ін.

The analysis of foreign experience in the study allows for the formulation of modern trends in public management involving investment in innovation:

1) *variability of organizational structures responsible for investment attraction. Thus, the relevant functions are carried out by structural divisions under the executive authorities in the USA (as part of the Economic Development Office under the Ministry of Trade), Canada (as part of the Department of Innovation, Science and Economic Development, which is overseen by four specialized ministries at the same time, with the exception of investments in the sphere of culture, book publishing, mass media, show business, where the key role belongs to the Ministry of Canadian Heritage), Malaysia (as part of the Office of Economic Planning of the Prime Minister's Administration).*

2) *the presence of special zones with a set of different preferences, specially designed for investors. At the same time, regardless of national characteristics, these zones are characterized by the provision of financial incentives. Thus, the investor receives certain benefits, and the state activates the development of priority sectors of the economy.*

3) *variability of forms of financial support for investment in innovation. For investment activity in the regions of the USA, such forms of financial support are used as: financial support of infrastructure projects, conducting research and development (hereinafter — R&D) at the expense of budget funds; credit instruments providing preferential terms; tax benefits and other preferences; public-private partnership.*

4) *availability of special preferences for investment directions and activities carried out within the framework of the export and import substitution policy carried out by the state.*

5) *accounting for environmental factors during investment. For example, in order to maintain an acceptable level of environmental safety in Canada, as well as to stimulate investment directions related to measures to improve the environmental situation in the territory, the following tools and mechanisms are used: standards, codes, instructions and other documents that regulate standards, requirements to the quality of the environment during activity; environmental licensing of areas that harm the environment; tax benefits and other preferences for investors investing in environmental protection measures, R&D in the environmental field.*

6) *predominance of the information and advertising method of attracting investment funds. In the USA, in order to stimulate investment activity in the macro-region, active marketing activities are carried out through the placement of materials on specialized websites, the release of booklets, catalogs, collections, etc.*

Ключові слова: закордонний досвід, залучення інвестицій в інновації, публічне управління, фінансова підтримка.

Key words: foreign experience, attraction of investments in innovation, public administration, financial support.

ВСТУП

Стан інвестиційного клімату багато в чому визначається успішністю державної політики, що проводиться в інвестиційній та інноваційних сферах. У зв'язку з цим проаналізуємо закордонний досвід публічного управління залученням інвестицій в інновації.

Коло держав щодо аналізу питань залучення інвестицій в інновації визначалося з урахуванням виконання таких умов:

- аналогічна з Україною просторова структура;
- провідні позиції в рейтингах за рівнем прямих іно-

земних інвестицій, сприятливостю умов ведення бізнесу та глобальної конкурентоспроможності (Сінгапур, США, Гонконг, Австралія, Південна Корея, Канада, Японія входять до 30 країн-лідерів за вказаними рейтингами одночасно).

СТУПІНЬ НАУКОВОЇ РОЗРОБЛЕНOSTI ПРОБЛЕМИ

Питання публічного управління залученням інвестицій в інновації досліджували такі науковці, як С.М. Бухвальд, Л. Ліндеборг, П.А. Мінакір, А. Сточієро, Е. Кемпбелл, К.С. Лачс, та ін. При всій важливості проведених дослід-

жень окремі аспекти проблеми залишилися малодослідженими. Так, зокрема, потребують уточнення сучасні тенденції публічного управління залученням інвестицій в інновації. Залишаються не визначеними головні характеристики публічного управління залученням інвестицій в інновації.

МЕТА СТАТТІ

Дослідити теоретичні підходи та практичний інструментарій закордонного досвіду публічного управління залученням інвестицій в інновації.

РЕЗУЛЬТАТИ

Аналіз закордонного досвіду у дослідженні дозволяє сформулювати сучасні тенденції публічного управління залученням інвестицій в інновації:

1) варіативність організаційних структур, відповідальних за залучення інвестицій. Так, відповідні функції здійснюються структурними підрозділами при органах виконавчої влади у США (у складі Управління економічного розвитку при Міністерстві торгівлі), Канаді (у складі Департаменту інновацій, науки та економічного розвитку, кураторами якого є одночасно чотири профільні міністерства, за винятком інвестицій у сфері культури, книговидавання, ЗМІ, шоу-бізнесу, де ключова роль належить Міністерству канадської спадщини), Малайзії (у складі Управління економічного планування Адміністрації Прем'єр-міністра) [1, 2, 3].

У ряді країн додатково функціонують дорадчі органи, які виступають посередниками між підприємницькою спільнотою та органами державної влади.

Так, наприклад, функції дорадчого органу в Японії виконує Японська асоціація інвестиційних радників, у рамках якої забезпечується:

- подання інтересів бізнесу в органах державної влади;
- публікація статистичних даних та підготовка довідково-аналітичних матеріалів;
- консультаційна підтримка з питань, що виникають в інвестиційній сфері, а також розгляд звернень;
- міжнародний обмін інформацією та розробками;
- проведення навчальних програм та семінарів з питань інвестування [4, 5].

У Південній Кореї Міністерством економіки та фінансів утворена Комісія з іноземних інвестицій (до складу якої включені керівники міністерств, відомств, мерів та губернаторів). Ця комісія займається залученням іноземного капіталу в макрорегіоні [6].

2) наявність спеціальних зон з набором різних преференцій, спеціально призначені для інвесторів. Разом з тим, незалежно від національних особливостей для цих зон характерне надання саме фінансових стимулів. Таким чином, інвестор отримує певні пільги, а держава активізує розвиток пріоритетних для нього галузей економіки.

У спеціальних зонах Японії діють пільговий режим оподаткування, гарантії щодо позик на придбання приміщень та обладнання, а також спрощено порядок отримання різних дозвільних документів.

У Китаї успіх у сфері залучення інвестицій також пов'язаний із формуванням вільних економічних зон на всій території, які:

- мають зручне з географічної точки зору розташування;
- мають у своєму розпорядженні сучасну інфраструктуру, створену за рахунок підтримки держави (державних інвестицій та субсидій) на початковому етапі;
- передбачають певну систему управління, у тому числі встановлення відповідальних органів за розвиток

таких зон та наділення їх правом здійснювати принципово новий, більш вільний економічний курс порівняно з іншою територією країни;

- характеризуються особливими умовами ведення господарської діяльності (надання гарантійних зобов'язань, податкових преференцій та податкових канікул, можливість використання достатньо недорогих у порівнянні з розвиненими країнами відтворювальних ресурсів);
- виступають як митні та транзитні території.

Цікавим є досвід Китаю в галузі створення так званих особливих зон як "вільний порт" та "зони прикордонного економічного співробітництва", де не стягуються митні платежі при імпорті іноземних товарів та експорті виробленої резидентами продукції та розширюються прямі торгові відносини із сусідніми державами [7];

3) варіативність форм фінансової підтримки залучення інвестицій в інновації. Для інвестиційної активності в регіонах США застосовують такі форми фінансової підтримки як:

- фінансове забезпечення інфраструктурних проєктів, проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок (далі — НДДКР) за рахунок бюджетних коштів;
- кредитні інструменти, що передбачають пільгові умови;
- податкові пільги та інші преференції;
- державно-приватне партнерство [1].

Інвестиційна державна політика Канади, Малайзії передбачає використання бюджетно-податкових інструментів (зокрема здійснення бюджетних витрат на інвестиційні цілі, надання податкових пільг та кредитів, встановлення знижених податкових ставок окремих категорій платників податків). Так було в Малайзії, наприклад, з розвитку вітчизняного виробництва надаються окремі пільги організаціям, які взаємодіють із місцевими компаніями;

4) наявність спеціальних преференцій для інвестиційних напрямів та заходів, що здійснюються в рамках експортної та імпортозамінної політики, що проводиться державою.

Наприклад, у Китаї стимулювання діяльності експортно-орієнтованих компаній здійснюється у тому числі за рахунок:

- звільнення або надання пільг з орендної плати;
- знижених тарифів за послуги у сфері ЖКГ та транспорту;
- пільгових умов надання банками короткострокових кредитів збільшення оборотного капіталу;
- зниженою ставкою прибуткового податку.

Цікавим є японський досвід інвестиційної політики в галузі експорту. Спочатку в Японії приділялася велика увага створенню рентабельних експортних галузей та обмеження розвитку імпорту, що призвело до створення японської високотехнологічної та конкурентної продукції на світовому ринку та захисту національних виробників від зарубіжних компаній.

Аналогічну політику здійснює Японія щодо зарубіжних інвесторів — особливі умови може бути передбачено лише щодо окремих експортних чи промислових зон за дотримання інтересів національних виробників.

Також у Японії передбачені обмеження для роботи та проживання іноземців. Наприклад, спрощення імміграційних процедур можливе лише для кваліфікованих кадрів.

Розвиток інвестиційного потенціалу в інноваційній сфері Канади здійснюється за допомогою різних податкових преференцій для науково-дослідницьких компаній, котрим порівняно із зарубіжними компаніями діє особливий режим сприяння.

З метою стимулювання інвестицій в інновації в Китаї, Малайзії та Південній Кореї передбачені такі преференції:

- преференції для імпорту високотехнологічного обладнання з інших країн;
- звільнення окремих видів сировини від сплати імпортного мита;
- рівний доступ зарубіжних та вітчизняних компаній до проектів, що плануються до реалізації в технопарках.

Зокрема, Китай закуповує зарубіжні технології та устаткування у межах прямих іноземних інвестицій, і навіть формує національні технопарки інших країн з метою залучення зарубіжних дослідників.

Разом з тим останнім часом у Японії, Малайзії та Південній Кореї спостерігається перехід від імпорту зарубіжних технологій до розробки власної системи НДДКР, а також передбачені податкові преференції для компаній, які здійснюють НДДКР та оновлення обладнання.

Зокрема, у Японії в усіх галузях економіки для об'єктів, що використовуються в дослідних цілях, передбачено зниження ставки земельного податку, прискорена амортизація та ін.

У Малайзії компанії, зайняті у схвалених урядом високотехнологічних галузях, звільняються від оподаткування прибутку, що інвестується у виробництво;

5) облік екологічних чинників під час інвестування. Наприклад, з метою підтримки прийнятого рівня екологічної безпеки в Канаді, а також стимулювання напрямів інвестування, пов'язаних із заходами щодо покращення екологічної обстановки на території, використовуються такі інструменти та механізми:

- стандарти, кодекси, інструкції та інші документи, що регламентують нормативи, вимоги до якості довкілля під час здійснення діяльності;
- екологічне ліцензування напрямів, що завдають шкоди навколишньому середовищу;
- податкові пільги та інші преференції для інвесторів, які здійснюють вкладення у природоохоронні заходи, НДДКР в екологічній сфері.

Подібні інструменти використовуються і в Малайзії, наприклад, податкові пільги для компаній, які використовують обладнання певного екологічного класу (розмір початкової пільги становить 40%, а потім 20% щорічно з витрат на покупку обладнання).

6) переважання інформаційно-рекламного способу залучення інвестиційних коштів. У США для стимулювання інвестиційної діяльності в макрореґіоні проводять активну маркетингову діяльність через розміщення матеріалів на спеціалізованих сайтах, випуск буклетів, каталогів, збірників та ін. Так, інвестор отримує необхідну інформацію про інфраструктуру макрореґіону, умови ведення підприємницької діяльності на його території, наявність робочої сили, системі преференцій та ін.

У Японії та Південній Кореї проводяться PR-кампанії, спрямовані на приплив іноземних інвестиційних коштів у регіон та на вкладення японських та корейських компаній за кордоном. Крім цього, в цих країнах здійснюється переклад мовами іноземних держав законодавства в галузі інвестицій, що дозволяє розширити коло потенційних інвесторів за рахунок підвищення доступності та відкритості інформації про інвестиційні можливості регіону.

Незважаючи на те, що окремі тенденції набули свого поширення в нашій країні, потрібен їх подальший розвиток.

ВИСНОВОК

Аналіз зарубіжного досвіду публічного управління залученням інвестицій в інновації дозволив виділити такі тенденції:

- варіативність організаційних структур, відповідальних за залучення інвестицій в інновації;
- наявність спеціальних зон, що надають інвесторам значні фінансові та адміністративні преференції;
- варіативність форм фінансової підтримки залучення інвестицій в інновації. Серед них — субсидії, дотації, пільгове кредитування, гранти, венчурне фінансування. В Україні в даний час широкого поширення набуває застосування проектного підходу, у тому числі при реалізації бюджетних проектів;
- облік екологічних критеріїв під час здійснення інвестицій в інновації;
- переважне використання інформаційно-рекламного способу залучення інвестиційних коштів, який включає проведення PR-кампаній, розвиток інформаційних технологій, що надають інвестору інформацію про місцеву інфраструктуру регіону, правила ведення бізнесу на його території, наявність трудових ресурсів, преференційних режимів та ін.

Зазначені тенденції також отримали свій розвиток і в Україні, проте потрібне їх удосконалення відповідно до зарубіжної практики.

Література:

1. Управління економічного розвитку США (2023). URL: <https://www.eda.gov/> (дата звернення: 13.09.2023).
2. Департамент інновацій, науки та економічного розвитку Канади (2023). URL: <https://ic.gc.ca/> (дата звернення: 13.09.2023).
3. Управління економічного планування Адміністрації Прем'єр-міністра Малайзії (2023). URL: <https://www.epu.gov.my/en/> (дата звернення: 13.09.2023).
4. Японська асоціація інвестиційних радників (2023). URL: https://www.jiaa.or.jp/index_e.html/ (дата звернення: 13.09.2023).
5. Міністерство економіки, торгівлі та промисловості Японії (2023). URL: <https://www.meti.go.jp/english/index.html/> (дата звернення: 18.09.2023).
6. Міністерство економіки та фінансів Республіки Корея (2023). URL: <https://english.moef.go.kr/> (дата звернення: 18.09.2023).
7. Міністерство комерції Китайської Народної Республіки (2023). URL: <http://english.mofcom.gov.cn/> (дата звернення: 18.09.2023).

References:

1. US Office of Economic Development (2023), available at: <https://www.eda.gov/> <https://www.eda.gov/>. (Accessed 13 September 2023).
2. Department of Innovation, Science and Economic Development of Canada (2023), available at: <https://ic.gc.ca/>. (Accessed 13 September 2023).
3. Office of Economic Planning of the Prime Minister's Office of Malaysia (2023), available at: <https://www.epu.gov.my/en/>. (Accessed 13 September 2023).
4. Japan Association of Investment Advisors (2023), available at: https://www.jiaa.or.jp/index_e.html/. (Accessed 13 September 2023).
5. Ministry of Economy, Trade and Industry of Japan (2023), available at: <https://www.meti.go.jp/english/index.html/>. (Accessed 18 September 2023).
6. Ministry of Economy and Finance of the Republic of Korea (2023), available at: <https://english.moef.go.kr/>. (Accessed 18 September 2023).
7. Ministry of Commerce of the People's Republic of China (2023), available at: <http://english.mofcom.gov.cn/>. (Accessed 18 September 2023).

Стаття надійшла до редакції 16.10.2023 р.